

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Aan de vaste Kamercommissie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Datum 27 mei 2019

Ons kenmerk

Behandeld door A. de Ruijter, a.de.ruijter@amsterdam.nl

Bijlage

Onderwerp Position paper t.b.v. rondetafel 'Arme ouderen' d.d. 3 juni 2019

Geachte leden van de vaste Kamercommissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Met heel veel ouderen gaat het goed, in de afgelopen twintig jaar is de armoede onder ouderen aanzienlijk afgenomen. Dat is de verdienste van het stelsel van sociale zekerheid dat we in de afgelopen decennia met elkaar hebben opgebouwd. Cijfers van het Sociaal Cultureel Planbureau (CPB) over 2016 laten zien dat 6% van de Nederlandse bevolking in armoede leeft¹. Onder 65-plussers ligt dit percentage veel lager, 2 tot 3 procent heeft een inkomen onder de armoedegrens. Maar dat betekent niet dat we niets te doen hebben. Zoals de planbureaus in hun brief over de brede Monitor Brede Welvaart 2019 aangeven is het belangrijk niet alleen te kijken naar gemiddelden, maar oog te hebben voor spreiding en stapeling van negatieve scores binnen bepaalde groepen. In deze position paper vragen we in het bijzonder uw aandacht voor:

- Voorkomen van armoede onder ouderen: meer aandacht voor 50-plussers en ouderen met AOW-gat
- Verruiming van de vermogensgrens bij kwijtschelding van gemeentelijke belastingen
- Beter faciliteren van gemeenten om armoede en schuldenproblematiek eerder te signaleren en samen te werken met andere instanties.

We zien dat de realiteit is dat de positie van 50-plussers op de arbeidsmarkt niet rooskleurig is, hoewel we allemaal langer moeten doorwerken. Ook zijn vijftig-plussers oververtegenwoordigd in de bijstand en moeten zij vaak langdurig een beroep op bijstand doen. Als we willen voorkomen dat er opnieuw een groep ontstaat die ook na de pensioengerechtigde leeftijd langdurig in armoede leeft, moeten we investeren in deze mensen en ook in de groep werkende minima. We hebben in Amsterdam goede ervaringen opgedaan met de aanpak om werkzoekenden van 50 jaar en ouder aan het werk te helpen en zouden uit preventief oogpunt eerder aan slag willen met WW-

¹ Volgens het niet-veel-maar-toereikend-criterium van het SCP.

gerechtigden die mogelijk doorstromen naar de bijstand. Hoewel we in onze regio goed samenwerken met UWV is aandachtspunt daarbij dat deels door privacy issues en deels door de centrale aansturing van UWV de samenwerking tussen gemeente en UWV niet optimaal kan zijn.

Als gemeente Amsterdam brengen wij graag een aantal groepen ouderen in het bijzonder onder uw aandacht, omdat zij moeite hebben om rond te komen. In de eerste plaats de groep ouderen die alleen AOW heeft en geen aanvullend pensioen. En de groep ouderen met onvolledige AOW, die als zij aanvullende bijstand (AIO) ontvangen ook na de pensioengerechtigde leeftijd onder het bijstandsregime blijven vallen en er voor hen dus bijvoorbeeld een vermogenstoets geldt. In het bijzonder vragen wij aandacht voor de groep Surinamers in Nederland met onvolledige AOW. Onlangs hebben wij met de G4 een brief gestuurd aan staatssecretaris van Ark om aandacht te vragen voor de scheve situatie die is ontstaan bij deze groep, maar ook bij andere Nederlanders die een deel van hun werkende leven niet in Nederland woonden. Hier is een onbedoeld nadelig effect opgetreden dat ervoor zorgt dat een grote groep ouderen in armoede moet leven. We denken graag met het ministerie mee over meer rechtvaardige oplossingen hiervoor. Verder is er een groep die juist voordat zij de pensioengerechtigde leeftijd bereiken in armoede leeft omdat zij werkloos zijn geworden of moesten stoppen met werken en nog geen recht hebben op AOW.

Armoede is een van de oorzaken dat mensen niet volwaardig mee kunnen doen aan de samenleving en kan leiden tot sociale uitsluiting. Juist bij ouderen zien we dat eenzaamheid en sociaal isolement in toenemende mate een probleem zijn. Een belangrijk doel van armoedebestrijding is mensen in staat te stellen om volwaardig mee te doen. Gemeenten kunnen daarin veel betekenen. In Amsterdam is vanuit het oogpunt van kansengelijkheid de inzet dat iedere Amsterdammer mee moet kunnen doen in de stad, ongeacht zijn of haar financiële situatie. Aanpak van de armoede onder ouderen is dan ook een speerpunt in Amsterdam. We doen dit door te zorgen voor voldoende minimaregelingen voor ouderen. Zo kent Amsterdam de regeling gratis openbaar vervoer voor oudere minima, die mensen in staat stelt om mee te blijven doen. Deze regeling levert veel positieve reacties op. Hetzelfde geldt voor de stadspas. Andere regelingen die relevant zijn voor oudere minima zijn de regeling tegemoetkoming meerkosten (i.v.m. chronische ziekte of handicap), de collectieve zorgverzekering, de regeling passende huur en de kwijtschelding van gemeentelijke belasting.

Bij deze laatste regeling is een aandachtspunt dat de vermogensnorm voor kwijtschelding een stuk lager is dan de vermogensnorm die geldt voor de bijstand. Dit leidt er in de praktijk toe dat mensen die een klein bedrag gespaard hebben niet in de aanmerking komen voor kwijtschelding. In 2011 is een wet aangenomen om de bevoegdheid van de gemeenteraad, provinciale staten en waterschappen te verruimen. De minister van BZK heeft in juni vorig jaar aangegeven de daarvoor noodzakelijke aanpassing in de regelgeving niet door te voeren gelet op het streven van dit kabinet om de armoedeval terug te dringen. De G4 heeft eind februari 2019 de staatssecretaris van SZW en de minister van BZK per brief opgeroepen zo snel mogelijk nadere regels te stellen op dit thema. Het Nibud en de landelijke organisatie van Sociaal raadslieden hebben deze oproep onderschreven.

Om ouderen te ondersteunen werkt de gemeente Amsterdam ook samen met andere instanties. Zoals met de SVB om pensioengerechtigden goed te informeren over wat er gebeurt als iemand de pensioengerechtigde leeftijd bereikt en door hulp aan te bieden. Bijvoorbeeld door uitkeringsgerechtigden tijdig te informeren welke acties zij moeten ondernemen. Voor de groep Amsterdammers met onvolledige AOW werken we samen met de SVB in het kader van vroegsignalering van schulden, financiële voorlichting voor pensioengerechtigden en recent bij het inrichten van een pilot voor doorbetalen van de AIO. De samenwerking met de SVB hierbij is goed, maar we ervaren dat de landelijke wet- en regelgeving eerder belemmerend dan ondersteunend werken bij deze samenwerking. En dit geldt vaak ook bij de samenwerking met andere instanties als UWV en de Belastingdienst.

Als belangrijk aandachtspunt bij het ondersteunen van de doelgroep arme ouderen zien we de wet- en regelgeving op privacygebied, op een aantal manieren. Zo is het vaak moeilijk om de groep arme ouderen die geen aanvullende bijstand (AIO) heeft te bereiken met de beschikbare armoederegelingen. Het zou gemeenten helpen als zij ook voor de uitvoering van de armoederegelingen gebruik zouden mogen maken van Suwinet-Inkijk om deze groep beter te bereiken.

Een ander punt is dat bij oudere minima die een beroep doen op armoedeverorzieningen vaak sprak is van samenloop met de Wmo. In zijn algemeenheid zijn de privacyregels vaak een belemmering voor de integrale werkwijze die de doelstelling is van de drie decentralisaties. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft vorig jaar in een rapport over de gemeente Zaanstad aangegeven dat in de memories van toelichting van de verschillende wetten veel wordt gezegd over uitwisseling van gegevens, maar dat in de bepalingen van de verschillende wetten geen adequaat privacykader is neergezet. Uit de beantwoording van kamervragen over deze zaak blijkt dat het kabinet niet voornemens is actie te ondernemen op dit punt. Daarom brengen wij dit graag in het kader van dit rondetafelgesprek onder de aandacht.

En zoals aangegeven lopen we ook tegen belemmeringen in het kader van de privacy aan in de samenwerking met andere instanties als de SVB, UWV en de Belastingdienst.

Met vriendelijke groet,

Marjolein Moorman
Wethouder Onderwijs, Armoede en Inburgering

Rutger Groot Wassink
Wethouder Sociale Zaken

